

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ VILNIAUS APSKRITIES VYRIAUSIĄJĄ POLICIJOS KOMISARIATĄ

2021-07-30 Nr. 4D-2021/1-776
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2021-06-03 gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą, kuriame skundžiamasi dėl Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato (toliau tekste ir citatose vadinama – Vilniaus AVPK) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su jo kreipimūsi nagrinėjimu.

2021-06-14 gautas Pareiškėjo skundo papildymo raštas (toliau abu raštai vadinami ir – Skundas).

2. Pareiškėjas Skunde nurodo, kad:

2.1. 2021-06-02 kreipėsi į Vilniaus AVPK prašydamas paaiškinti, ar Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija pagrįstai jį kvietė atvykti į įstaigą. Pareiškėjas teigia, kad gautas atsakymas į jo kreipimąsi yra neišsamus;

2.2. Pareiškėjo teigimu, „policijos atstovo atsakymas neatliepia į mano paklausimų turinį, kuo pažeidžia mano teises, o aš turiu gaišti papildomai laiką, kad gaučiau atsakymus (arba pagrįstą paaiškinimą, kodėl jų gauti negaliu)“;

2.3. 2021-06-14 Vilniaus AVPK pateikė dar vieną atsakymą, tačiau ir vėl nebuvo atsakoma į užduotus klausimus.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2021-06-22 raštu Nr. 4D-2021/1-776/3D-1577 kreipėsi į Vilniaus AVPK, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

Seimo kontrolierius 2021-07-05 gavo Vilniaus AVPK 2021-07-01 raštą Nr. 10-S-20695(1.46E-10). Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose pateikiama Pareiškėjo kreipimūsi ir atsakymų jam kopijos.

4.1. Pareiškėjas 2021-05-21 pranešime prašė įvertinti Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos (toliau vadinama – VDAI) veiksmus, kai šalyje paskelbto karantino metu jis buvo kviečiamas atvykti į įstaigą, kur turėtų paaiškinti kito asmens skunde nurodytas aplinkybes dėl asmens duomenų tvarkymo.

Pareiškėjas Policijos departamento prašė „pasidomėti [...] ar VDAI įstaigos veikla karantino metu organizuojama tinkamai, be rimtų priežasčių (kai yra galimybė dirbti nuotoliniu būdu), kviečiant asmenis atvykti į įstaigą. Manau, sprendžiant iš man pateikto kvietimo, veikla vykdoma pažeidžiant šiuo metu galiojančius teisės aktus.“

Policijos departamentas Pareiškėjo skundą persiuntė nagrinėti Vilniaus AVPK.

4.2. Vilniaus AVPK Pareiškėjui 2021-06-02 rašte Nr. 10-S-17727(1.39E-10) nurodė: „Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro-valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2020 m. birželio 16 d. sprendimo Nr. V-1471 „Dėl valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių bei privataus sektoriaus darbo organizavimo būtinų sąlygų“ 1.2 papunktyje nustatyta „organizuoti darbą ir klientus aptarnauti nuotoliniu būdu, išskyrus atvejus, kai atitinkamas funkcijas (darbą) būtina atlikti darbo vietoje arba kai funkcijas (darbą) atlieka asmenys, atitinkantys Nutarimo 22 punkte nurodytus kriterijus“. Remdamiesi tuo, kas išdėstyta, neįžvelgiame, kad Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos specialistai, kviesdami Jus atvykti į įstaigos buveinę, pažeidžia galiojančius teisės aktus.“

4.3. Pareiškėjas 2021-06-02 el. paštu pakartotinai kreipėsi į Vilniaus AVPK, prašydamas patikslinti:

„1. Kokias konkrečias iš Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro - valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2020 m. birželio 16 d. sprendimo Nr. V-1471 „Dėl valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių bei privataus sektoriaus darbo organizavimo būtinų sąlygų“ 1.2 papunktyje nustatytas išimtis („organizuoti darbą ir klientus aptarnauti nuotoliniu būdu, išskyrus atvejus, kai atitinkamas funkcijas (darbą) būtina atlikti darbo vietoje arba kai funkcijas (darbą) atlieka asmenys, atitinkantys Nutarimo 22 punkte nurodytus kriterijus“) VDAI veiksmai atitiko, jog galima mane būtų privalomai kviešti į įstaigą, bet negalima būtų aptarnauti nuotoliniu būdu?

2. Ar nustatinėjote, kad atitinkamas funkcijas (darbą) būtina atlikti darbo vietoje (VDAI)? Jei taip, tai kaip buvo pagrįsta tokia būtinybė? Ar tokio darbo VDAI, jūsų vertinimu, negalėjo atlikti nuotoliniu būdu ir kodėl?

3. Prašau pateikti visus duomenis, kuriais rėmėtės priimdami sprendimą.“

4.4. Vilniaus AVPK 2021-06-14 rašte Nr. 10-S-18904(1.39E-10) Pareiškėjui nurodoma:

„Pažymėtina, kad Jūs buvote informuotas Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato 2021-06-02 raštu Nr. 10-S-17727(1.39E-10), jog nebuvo įžvelgta, kad Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos (toliau –VDAI) specialistai, kviesdami Jus atvykti į VDAI buveinę, pažeidžia galiojančius teisės aktus. Atsižvelgiant į tai, tyrimas nebuvo atliekamas, kadangi VDAI veikloje nebuvo įžvelgta administracinio nusižengimo požymių. Atkreiptinas dėmesys, kad VDAI, nagrinėdama skundą, pati savarankiškai organizuoja savo darbą (veiklą) ir priima sprendimus dėl tyrimo eigos. Papildomai informuojame, kad įstatymai, kiti teisės aktai policijai nesuteikia įgaliojimų aiškinti teisės aktų nuostatų. Policijai neįžvelgus Jūsų pranešime administracinio nusižengimo požymių, buvo priimtas sprendimas patikrinimą baigti.“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (VAĮ):

11 straipsnis „Prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas“ – „1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.“

6. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (Taisyklės):

5 punktas – „Prašymus ir skundus raštu galima pateikti tiesiogiai asmeniui ar jo atstovui atvykus į instituciją, atsiuntus prašymą ar skundą paštu arba elektroninėmis priemonėmis: elektroniniu būdu per specialiai tam sukurtą informacinę sistemą, faksu ar elektroniniu paštu“;

25 *punktas* – „Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos“;

35 *punktas* – „Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: [...] 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys“;

38 *punktas* – „Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. Persiunčiant prašymą ar skundą nagrinėti kitai kompetentingai institucijai ir informuojant apie tai asmenį ar jo atstovą, pranešime asmeniui nurodyti minėtos apskundimo tvarkos nereikia.“

7. Vilniaus apskrities vyriausiasis policijos komisariato nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos policijos generalinio komisaro 2008 m. gegužės 29 d. įsakymu Nr. 5-V-300 (Lietuvos policijos generalinio komisaro 2012 m. gruodžio 18 d. įsakymo Nr. 5-V-915 redakcija), numatyta:

„15. Kitos vyriausiojo policijos komisariato vykdomos funkcijos:

[...]

15.16. organizuoja asmenų pasiūlymų, pareiškimų, pranešimų, prašymų ir skundų nagrinėjimą, imasi priemonių nustatytiems trūkumams pašalinti;

[...]

22. Vyriausiojo policijos komisariato viršininkas:

[...]

22.24. priima suinteresuotus asmenis, kontroliuoja pareiškimų, prašymų ir skundų nagrinėjimą teisės aktų nustatyta tvarka; [...].“

Lietuvos Respublikos teismų praktika

8. LVAT savo praktikoje nuosekliai pažymi, kad kiekvienas viešojo administravimo subjektas veiklą vykdo teisės aktais nustatytos kompetencijos ribose. Kompetencija kaip kompleksas tam tikrų priemonių (uždaviniai, funkcijos, teisės ir pareigos, veiklos formos ir metodai) yra svarbiausia administracinio teisinio statuso sudėtinė dalis (2014 m. sausio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A662-293/2014). Viešojo administravimo subjekto administracinį teisinį statusą sudaro tokie elementai kaip uždaviniai, funkcijos, teisės ir pan. Kiekvieno šio elemento vaidmuo nurodytame kontekste yra skirtingas, todėl jie negali būti tapatinami arba tam tikros analizės (sisteminės, loginės ir t. t.) būdu iš vienių išvedami kiti. Tai reiškia, kad viešojo administravimo subjekto administracinis teisinis statusas juridiskai turi būti aiškiai ir konkrečiai apibrėžtas teisės aktuose (2013 m. liepos 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A662-1405/2013). Viešojoje teisėje taikomi įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo principai lemia tai, kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgaliojimus, kurie jiems suteikti konkrečiomis teisės aktų normomis ir svarbu, kad institucijos, vykdydamos įstatymais joms priskirtą veiklą, veiktų tik taip, kaip numato teisės aktai (2014 m. kovo 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A502-727/2014; 2015 m. liepos 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1547-502/2015; 2012 m. sausio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A858-257/2012).

Tyrimo išvados

9. Skunde nurodoma, kad Pareiškėjas kreipėsi į Vilniaus AVPK, prašydamas įvertinti VDAI veiksmus, tai yra kvietimą atvykti į įstaigą. Gauti atsakymai Pareiškėjo netenkina, nes yra neišsamūs,

neatsakoma į užduotus klausimus.

10. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas 2021-05-21 kreipėsi į Vilniaus AVPK ir prašė įvertinti VDAI veiksmus, kai šalyje paskelbto karantino metu jis buvo kviečiamas atvykti į įstaigą, kur turėtų paaiškinti kito asmens skunde nurodytas aplinkybes dėl asmens duomenų tvarkymo. Vilniaus AVPK Pareiškėjui 2021-06-02 raštu paaiškino, kokiais teisės aktais vadovaujantis įstaigos organizuoja savo darbą paskelbto karantino metu, nurodė teisės akto konkrečias nuostatas. Pareiškėjui rašte nurodoma, kad Vilniaus AVPK neįžvelgia VDAI veiksmuose galiojančių teisės aktų pažeidimų.

Atsakymo apskundimo tvarka Pareiškėjui neišaiškinta.

Pareiškėjas 2021-06-02 el. paštu pakartotinai kreipėsi į Vilniaus AVPK, prašydamas patikslinti pateiktą atsakymą. Vilniaus AVPK 2021-06-14 Pareiškėjui raštu atsakė, kad tyrimas nebuvo atliekamas, kadangi VDAI veikloje nebuvo įžvelgta administracinio nusižengimo požymių. Pareiškėjui buvo išaiškinta, kad VDAI, nagrinėdama skundą, pati savarankiškai organizuoja savo darbą (veiklą) ir priima sprendimus dėl tyrimo eigos.

Atsakymo apskundimo tvarka Pareiškėjui neišaiškinta.

11. Taisyklių 38 punkte numatyta, kad atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Vilniaus AVPK, atsakydama į Pareiškėjo kreipimuisi, jam paaiškino, kodėl tyrimas nebus atliekamas, informavo apie VDAI savarankišką savo veiklos organizavimą, tačiau nenurodė atsakymų apskundimo tvarkos.

12. Pažymėtina, kad kiekviena valstybės institucija ir įstaiga veikia jai teisės aktais priskirtos kompetencijos ribose, įgyvendina priskirtas konkrečias savarankiškas funkcijas ir kitos institucijos ar subjektai negali įtakoti šių institucijų darbo.

LVAT savo praktikoje nuosekliai pažymi, kad kiekvienas viešojo administravimo subjektas veiklą vykdo teisės aktais nustatytos kompetencijos ribose. Kompetencija kaip kompleksas tam tikrų priemonių (uždaviniai, funkcijos, teisės ir pareigos, veiklos formos ir metodai) yra svarbiausia administracinio teisinio statuso sudėtinė dalis (2014 m. sausio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A662-293/2014). Viešojo administravimo subjekto administracinį teisinį statusą sudaro tokie elementai kaip uždaviniai, funkcijos, teisės ir pan. Kiekvieno šio elemento vaidmuo nurodytame kontekste yra skirtingas, todėl jie negali būti tapatinami arba tam tikros analizės (sisteminės, loginės ir t. t.) būdu iš vienu išvedami kiti. Tai reiškia, kad viešojo administravimo subjekto administracinis teisinis statusas juridškai turi būti aiškiai ir konkrečiai apibrėžtas teisės aktuose (2013 m. liepos 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A662-1405/2013). Viešojoje teisėje taikomi įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo principai lemia tai, kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgaliojimus, kurie jiems suteikti konkrečiomis teisės aktų normomis ir svarbu, kad institucijos, vykdydamos įstatymais joms priskirtą veiklą, veiktų tik taip, kaip numato teisės aktai (2014 m. kovo 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A502-727/2014; 2015 m. liepos 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1547-502/2015; 2012 m. sausio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A858-257/2012).

Vilniaus AVPK, atsakydama į Pareiškėjo kreipimuisi, išaiškino apie VDAI veiklos organizavimo savarankiškumą ir teisę šiai institucijai pačiai nuspręsti, koku būdu nagrinėti skundus.

13. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundas dėl Vilniaus AVPK

pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai atsakius į Pareiškėjo kreipimuisi, kiek tai susiję su atsakymų apskundimo tvarkos nenurodymu, yra pagrįstas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

14. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundo dėl Vilniaus AVPK pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai atsakius į jo kreipimuisi, kiek tai susiję su apskundimo tvarkos nenurodymu, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Vilniaus AVPK viršininkui rekomenduoja imtis priemonių, jog atsakymuose į pareiškėjų kreipimuisi, kuriuose prašoma atlikti tyrimą ar imtis konkrečių veiksmų, kad būtų apgintos galimai pažeistos teisės (interesai), būtų išaiškinama ir atsakymo apskundimo tvarka.

16. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas